

de Naaldekoker

Driemaandelijks tijdschrift

Natuurpunt Lievegem

Kern Lovendegem - Waarschoot - Zomergem

Zomer 2025

Juni-juli-augustus

Zaterdag 28 juni 2025, 20u: Midzomernacht in de Lembeekse bossen. Trefpunt: Bellebargie 59, 9950 Waarschoot.

Zondag 13 juli 2025, 14u: Big Jump! Trefpunt: omgeving Lindekensbrug/Motje, in Zomergem. Info volgt FB en Website

Zaterdag 30 augustus 2025, 20u: Nacht van de vleermuis. Trefpunt: Polyvalente zaal, Neerstraat 43, 9921 Vinderhout

Zondag 14 september 2025, 14u: Exoten in de natuur. Trefpunt: Keigatbos, Kruispunt St Jansstraat – Veldhoek – Vlamingstraat

(nabij het Netelvuur), 9931 Oostwinkel

www.natuurpuntlievegem.be

verantwoordelijke uitgever: Michael Borremans, Lievegem

Coverfoto: Nikolaj Vanvyve, Alpenwatersalamander, *Ichthyosaura alpestris*.

Powered by Sequoiasoundsystem

**Arbre Magique
Tuinparty voor meer BOS!**

Zaterdag 7 juni

Powered by Sequoiasoundsystem

**We starten rustig op om 18 om door te gaan tot in de
vroegere uurtjes.**

De volledige opbrengst gaat naar het Keigatbos.

Food en Drinks

**Breng jouw beste natuur en andere vrienden
mee. Is het gewoon om bij te praten op de zachte
begintonen of door te gaan tot in de vroegere
uurtjes op de meeslepende beats.**

**- Iedereen welkom -
Bogaertmoerstraat 1, 9900 Eeklo.**

Tentje op de weide zetten is mogelijk

Dit is een privé evenement!

**Dankzij jouw financiële steun kan Natuurpunt bestaande natuurgebieden
uitbreiden en nieuwe natuurgebieden veilig stellen.**

De natuur is je dankbaar.

'projectnr. 6684 Keigatbos'

'projectnr. 6683 Moerkes'

'projectnr. 6617 Oude Kale'

Rekeningnummer: BE56 2930 2120 7588 met vermelding projectnr

Giften vanaf 40 euro zijn fiscaal aftrekbaar, waardoor je 45% van het bedrag recupereert!

Samenstelling bestuur:

Contact kern Lovendegem:	Eric De Clerck	natuurpunt.lovendegem@proximus.be	0472/77 81 44
Contact kern Waarschoot:	Paul Vandenbossche	vandenbosschepaul@hotmail.com	
Contact kern Zomergem:	Sam De Decker	samdedecker1@gmail.com	0473/94 39 37
Voorzitter Lievegem:	Michael Borremans	borremans.michael@telenet.be	0473/94 57 71
Secretaris Lievegem:	Hannelore Scheir	hannescheir@hotmail.com	
Penningmeester:	Paul Van Den Bossche	vandenbosschepaul@hotmail.com	
Redactie Naaldekoker:	Nikolaj Vanvyve	nikolaj.vanvyve@skynet.be	0495/59 35 48

Windenergie in Vlaanderen

De Vlaamse transitie naar duurzame energie komt in woelig vaarwater terecht. Waar de nood aan hernieuwbare energiebronnen almaar stijgt, raakt de realisatie van windenergie op land meer en meer geblokkeerd. Nieuwe regelgeving, juridische betwistingen en een versnipperde ruimtelijke ordening maken van Vlaanderen een bijzonder moeilijk werkterrein voor windontwikkelaars. Ondertussen worden de klimaatdoelstellingen almaar ambitieuzer.

Op 6 mei 2025 kondigde Vlaams minister van Omgeving Jo Brouns (CD&V) een forse verstrenging van de afstandsregels aan voor windturbines. Voor turbines met een tiphoogte van meer dan 200 meter geldt voortaan een verplichte buffer van minstens drie keer de tiphoogte tot de dichtstbijzijnde woning – goed voor 750 meter afstand bij de courante modellen van 250 meter. Volgens het kabinet-Brouns zijn dergelijke maatregelen nodig “om op mensenmaat te werken” en om de leefkwaliteit in Vlaanderen te vrijwaren.

Voor de windenergiesector komt de maatregel hard aan. Niet alleen omdat het aantal geschikte locaties drastisch daalt, maar ook omdat windturbines onder 200 meter hoogte economisch minder rendabel zijn. Producenten schakelen wereldwijd over op hogere modellen die efficiënter en stiller zijn. Bovendien zorgt het gebrek aan duidelijkheid over de toepassing op lopende dossiers voor extra onzekerheid bij investeerders.

Een van de meest schrijnende vaststellingen is dat zo goed als elk nieuw windproject in Vlaanderen juridisch aangevochten wordt. Uit cijfers van de Vlaamse Windenergie Associatie (VWEA) blijkt dat momenteel 101 projecten vastzitten in beroepsprocedures, goed voor meer dan 500 megawatt aan capaciteit – ongeveer het equivalent van een kleine kernreactor. In sommige gevallen gaat het om procedures die al jarenlang aanslepen (De Tijd, 6 mei).

De juridische druk zorgt voor een breed gevoel van stilstand. Vlaanderen telt vandaag zo'n 700 windturbines, waarvan slechts 12 nieuwe exemplaren in 2024 gerealiseerd werden – het laagste aantal in tien jaar. Om de recent verhoogde doelstelling van 2,8 GW tegen 2030 te halen (momenteel is 1,8 GW geïnstalleerd), zou de jaarlijkse groei minstens vier keer sneller moeten verlopen dan het huidige tempo.

De ruimtedruk in Vlaanderen maakt de uitdaging nog complexer. Uit recente mapping door VITO blijkt dat meer dan 1 miljoen hectare uitgesloten is als gevolg van de verspreide ligging van zonevrije woningen. Aangezien Vlaanderen slechts 1,3 miljoen hectare groot is, blijft er weinig marge over voor bijkomende installaties. Tegelijk geldt via geluidsnormen en slagschaduwbeperkingen al een de facto afstandsregel van 350 à 500 meter. Met een bijkomende verplichte buffer tot 750 meter wordt het praktisch onmogelijk om nog grootschalige projecten te realiseren, tenzij op industrieterreinen – waar de ruimte ook beperkt is.

Tegenover de huidige impasse pleiten natuurorganisaties zoals Natuurpunt en Bond Beter Leefmilieu voor een gebiedsgerichte, planmatige aanpak. De huidige aanpak – individueel project per project – leidt tot frustratie bij bewoners, ontwikkelaars én beleidsmakers. In plaats van ad-hoc vergunningen te onderwerpen aan juridische gevechten, moet Vlaanderen duidelijke, gedragen ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP's) opmaken, met vooraf afgebakende zones voor windenergie. Dat vereist beleidsregie, samenwerking met gemeenten en verenigingen, en het opstarten van participatieve trajecten met bewoners.

In Oost-Vlaanderen bewijst deze aanpak al haar waarde. Via het project Energielandschappen werden zones vastgelegd waar windenergie ruimtelijk én maatschappelijk verantwoord is. Het resultaat: de provincie telt de meeste turbines van Vlaanderen, met relatief weinig betwistingen.

Wat nodig is, is een fundamentele koerswijziging. Vlaanderen moet van een conflictmodel naar een ontwikkelingsmodel. Door te investeren in ruimtelijke visie, participatie en transparantie kunnen we het pad effenen voor windenergie die maatschappelijk en ecologisch gedragen is. En door de opbrengsten eerlijk te verdelen, wordt niet alleen energie, maar ook vertrouwen opgewekt.

De energietransitie vraagt keuzes. Niet de gemakkelijkste, wel de verstandigste.

Michael Borremans

Voorzitter Natuurpunt Lievegem

De enorme achteruitgang van de hoeveelheid insecten

Toen ik onderstaand artikel van Dirk Draulans onder ogen kreeg, moest ik terugdenken aan mijn eerste reactie toen ik in 2015 een artikel onder ogen kreeg dat beweerde dat de biomassa van insecten dramatisch was afgenomen over de voorbij 20 jaar.

Mijn eerste reactie was wat twijfelend maar ik moest toen denken aan mijn jonge jaren toen autorijden in de zomer ook extra poetswerk van de auto inhield. Want niet enkel de voorruit maar ook de grille en de koplampen waren bedekt met "insectenmoes" van al die ongelukkige wezentjes die tegen dat rijdende vehicle waren terechtgekomen. Door het "shifting baseline syndrome" is dit blijkbaar volledig vergeten...

Als ik toen naar waarnemingen.be keek of de vele artikels die verschenen over nieuwe waargenomen insecten, moest ik toch even alles op een rijtje zetten om dit zomaar aan te nemen. Het is wel zo dat enerzijds meer mensen hobbymatig met insecten bezig zijn en anderzijds is het nu veel gemakkelijker om via de apps (denk maar aan waarnemingen.be dat werkt via obsIdentify) een insect op naam te brengen en te rapporteren. Dat in acht genomen en dankzij(?) mijn lange ervaring met de auto kon ik deze studie dus alleen maar bevestigen.

Dirk Draulans· tekst via Facebook.

Ontgoochelend hoe weinig insecten er momenteel in onze tuin rondvliegen, Geachte Lezers, Beste Vrienden. Als ik terugdenk aan mijn jonge jaren – meer dan een halve eeuw geleden – dan lijkt het wel alsof de insectenwereld zo goed als leeg is geworden. Ja, de dagpauwogen doen hun best en her en der vliegen wat hommels. Maar in het algemeen lijkt het armoe troef.

Ik heb me er al bij neergelegd dat ik, als ik ga wandelen in de brede omgeving van onze woonst, zo goed als geen vogels meer zie. Ja, wat buizerds, en met een beetje geluk een torenvalk, en voor de rest wat je kunt verwachten in een vertuinde omgeving: tijftjaffen en roodborsten enzovoort. Maar als je echt diversiteit wil moet je naar een natuurgebied. En dan liefst een natuurgebied met een ruime oppervlakte, want het natuurgebiedje waar ik hier in de buurt naartoe wandel is wel héél mooi, maar ik zie er zelden iets wat ik niet ook in onze tuin te zien krijg. Het is te klein en te geïsoleerd om een verschil te kunnen maken.

Dat weten we. We hebben beschermde natuurgebieden nodig voor interessante vogels. Maar dat nu ook de algemene insecten in onze tuinen het zichtbaar laten afweten – daar moet ik nog aan wennen. Ik las in een wetenschappelijke studie dat de al ruim gedocumenteerde crash van insectenpopulaties voor een groot deel toe te schrijven is aan een steile afname van het aantal algemene insecten, die tot enkele decennia geleden nog buiten schot bleven. Ik las dat het stuifmeel afkomstig van natuurlijke bloemen dat in sommige hommelskolonies als voedsel voor de larven wordt binnengebracht, tot 27 verschillende types van pesticiden kan bevatten. Ik las dat de klimaatopwarming de nefaste effecten van pesticiden op onschadelijke insecten versterkt. We zijn gewoon bezig om, zelfs zonder dat we het per se willen, veel insecten uit te roeien.

Sommigen zullen nu denken: yeah, eindelijk wat goed nieuws, minder insecten! Maar insecten zijn cruciaal voor een gezond ecosysteem, zelfs die families waar wij een hekel aan hebben omdat ze ons lastig kunnen vallen, zoals muggen en vliegen. Helaas, driewerf helaas. De larven van muggen leven in water en vormen er de voedselbasis voor een ecosysteem van vissen, libellenlarven en andere muggenlarveneters. De larven van vliegen zijn opruimers van natuurlijk (en ook menselijk) afval. Zonder maden zou het overal vol kadavers en kadavertjes van dode dieren liggen. Ze vervullen een extreem nuttige functie.

En uiteraard zijn er de bestuivers, de bijen en de vlinders, die het gros van onze natuurlijke planten (en van onze landbouwgewassen) bevruchten en in ruil nectar en stuifmeel krijgen voor hun voeding en die van hun larven. Ik las dat als gevolg van de extreme temperaturen die met de klimaatopwarming gepaard gaan, sommige bloemen steeds minder nectar en stuifmeel produceren, waardoor ze het nefaste effect van onze aanwezigheid op insectenpopulaties versterken. Het is om mistroostig van te worden.

Maar ik blijf erbij dat we, ondanks alles, ondanks de maatschappelijke trend die momenteel sterk tegen investeringen in natuurvriendelijkheid pleit, moeten blijven werken aan bewustwording en sensibilisering. Het is te belangrijk. En dat niet alleen door te investeren in natuurvriendelijke tuinen, maar ook door bij te dragen aan natuurvriendelijkheid via aangepast consumentengedrag. Wij kopen steevast bioboter, als het kan als er op de verpakking vogelvriendelijke statements worden gemaakt.

En zaterdag zag mijn Lief in de Bio-Planet een geweldig initiatief: een box met chocolade in de vorm van een gorillamoeder met baby ter ondersteuning van het zo door oorlog en geweld geteisterde Virunga Nationaal Park in Oost-Congo. Ik ben er verschillende keren geweest. Het is hartverscheurend hoe zo'n prachtig park zo onder druk kan komen door geweld dat helaas inherent lijkt te zijn aan menselijk 'samenleven'.

Maar het is hartversterkend dat er zelfs in die omstandigheden mensen zijn die zich met hart en ziel inzetten voor de natuur – hun natuur, maar op een bepaalde manier ook de onze. Zeker als er Belgen bij betrokken zijn – hoewel dat uiteraard niet hoeft. Het Virungachocolade-initiatief werd mee mogelijk gemaakt door de Belgische prins Emmanuel de Merode, sinds jaar en dag directeur van het park, en de bekende Belgische chocolatier Dominique Persoone (waar ik een 'Verraders-verleden' mee deel) die her en der in de wereld initiatieven opzet om lokale mensen te helpen in de creatie van een betere wereld – voor henzelf en voor ons allemaal.

Ik zou zeggen: allemaal naar de Bio-Planet om die chocolade te kopen! Zo koop je ook eventjes een goed gevoel. We are not alone in onze strijd voor een betere wereld. Een betere wereld voor iedereen, niet uitsluitend voor onszelf.

Na het lezen van dit boeiend literair stukje van Dirk Draulans moet ik jammer genoeg zijn opmerkingen grotendeels onderschrijven. Alleen heb ik het geluk dat het natuurgebied in de buurt wel nog wat extra soorten heeft die ik niet in onze tuin kan terugvinden...

Maar hoe gaat het nu echt met de insecten?

De economische waarde van de bestuivingsdienst van insecten alleen al wordt geschat op 155 miljard euro per jaar, dus ze hebben toch wel enig belang...

De bal ging aan het rollen nadat in Duitsland gegevens werden gepubliceerd van de Entomologische Vereniging Krefeld die insecten verzamelde en de vliegende insecten woog tijdens de periode 1989 tot 2014. Uit deze gegevens bleek dat in die periode de biomassa met meer dan 75 procent afgenomen was. En het ging hierbij niet om één locatie maar om 63 plaatsen in natuurgebieden in drie deelstaten, met name Noordrijn-Westfalen, Rijnland-Palts en Brandenburg.

De bevindingen van deze "hobbyonderzoekers" werden nadien bevestigd door een onderzoeksteam onder leiding van Prof. Caspar Hallmann van de Radboud Universiteit (Nijmegen). Hun publicatie gaf aan dat er echt sprake is van een grootschalig fenomeen.

De uitkomst van het onderzoek was ronduit schokkend. Hun werk is immers methodologisch goed onderbouwd en toont een enorme afname in biomassa voor insecten in een groot geografisch gebied in Centraal-Europa. Professor Johannes Steidle van de Universiteit van Hohenheim gaf aan dat "we midden in een nachtmerrie zitten, aangezien insecten een centrale rol spelen in het functioneren van onze ecosystemen".

In een overzichtsstudie uit 2019 bevestigden wetenschappers onder leiding van de Australische ecooloog Francisco Sánchez-Bayo van het Sydney Institute of Agriculture dat deze trend zich wereldwijd afspeelt. Zij analyseerden 73 studies over de achteruitgang van verschillende insectensoorten. De meeste gegevens kwamen wel uit West-Europa en Noord-Amerika. De onderzoekers ontdekten dat de populaties van meer dan 40 procent van alle insectensoorten wereldwijd afnemen. Vooral vlinders worden getroffen, maar ook vliesvleugeligen, waaronder mieren, wespen en bijen!

Wetenschappers waarschuwen wel eens dat er over 100 jaar geen insecten meer over zijn als er elk jaar zoveel soorten blijven uitsterven... Gelukkig is deze voorspelling wetenschappelijk niet realistisch gezien heel veel factoren onvoorspelbaar zijn (waaronder het menselijk gedrag...).

Een andere grote overzichtsstudie over het aantal insecten werd gepubliceerd in april 2020. Onderzoekers onder leiding van Roel van Klink van het Duitse Centre for Integrative Biodiversity Research (iDiv) analyseerden 166 bestaande lange termijn studies van verschillende locaties. Het resultaat: insecten op het land nemen steeds verder af. Gemiddeld is hun aantal in 25 jaar met ongeveer een kwart gedaald.

Deze studie toonde echter aan dat er toch veel details verschillend zijn. Immers volgens dat onderzoek neemt het aantal insecten dat in het water leeft dan weer toe, in tegenstelling tot insecten op het land die afnemen. En de verschillen van plaats tot plaats zijn volgens deze studie ook groot. Anderen wijten dat deels aan weerfenomenen gerelateerd aan de opwarming van het klimaat. De studie kan echter niet verklaren waarom dit zo is. Daarvoor zijn de gegevens niet overtuigend genoeg!

In elk geval is het duidelijk dat er sprake is van een massaal wereldwijd uitsterven van insecten. En dat heeft gevolgen voor ons allemaal....

Zonder insecten zullen ecosystemen instorten. Denk maar aan de plantensoorten waarvan 85% afhankelijk is van insecten voor bestuiving. Hieronder vallen veel plantensoorten die de basis vormen van de wereldwijde voedselvoorziening, zoals fruit en groenten.

Bestuivers zijn direct belangrijk voor ongeveer 35 procent van de wereldwijde voedselproductie en voor tot wel 40 procent van de aanvoer van micronutriënten zoals vitamine A. Zonder insecten zouden er veel minder fruit, groenten en noten zijn. Bloemen zouden immers door de mens (manueel) bestoven moeten worden...

Dit zou aanleiding kunnen geven tot het sterven van miljoenen mensen als gevolg van ondervoeding en verhoogde risico's inhouden voor het uitbreken van geweld...

Zonder insecten zouden hele habitats verarmen. Insecten vormen immers de basis voor het functioneren van de meeste ecosystemen. Zo werd bijvoorbeeld voor het ecosysteem "weide" door het Zwitserse Federale Instituut voor Bos-, Sneeuw- en Landschapsonderzoek (WSL) onderzocht hoe belangrijk dieren van verschillende grootte zijn. Het resultaat: zonder grote dieren zoals herten functioneert het ecosysteem anders, maar niet slechter. Denk maar aan de herintroductie van wolven in Yellowstone. Zonder insecten neemt de diversiteit aan planten in de weide af, verarmt de weide en kan deze minder goed reageren op veranderende milieuomstandigheden. Op hun beurt vinden minder dieren voedsel en habitat in verarmde ecosystemen. Dat betekent dat het uitsterven van soorten nog wordt versneld.

Wat zijn de oorzaken voor deze massale afname van insecten?

De soortenrijke landbouwsystemen van vorige eeuw zijn verloren gegaan door de intensivering van de moderne landbouwpraktijken die elke m² grond wil bebouwen. Denk aan de moderne gekende problemen zoals overbemesting, grondwaterverontreiniging, gebruik van pesticiden (problematiek rond neonicotinoïden (NNI's) bijvoorbeeld). Het gevolg hiervan is dat vooral planten die goed stikstof verdragen gaan overheersen en deze verdringen zo de planten die belangrijk zijn voor insecten.

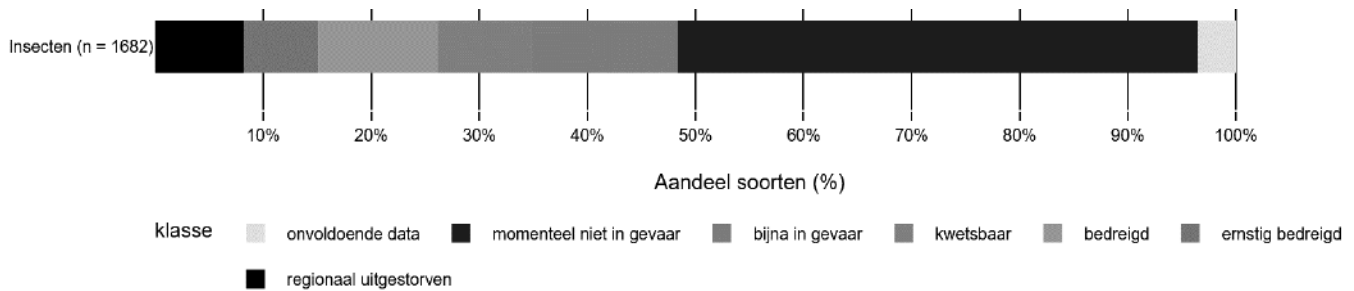
Een ander probleem is dat ten gevolge van de klimaatverandering veel planten vroeger bloeien. De vroegere bloeitijd verstoort het ritme van sommige insecten. Voor vlinders bijvoorbeeld bepaalt de lengte van het daglicht wanneer ze uit hun winterstop ontwaken. Als hun voedselplanten al uitgebloeid zijn, kunnen ze geen voedsel meer vinden. Maar andere insecten profiteren dan weer van de klimaatverandering door zich sneller te vermenigvuldigen. Zachte winters betekenen ook dat meer parasieten overleven en ook meer problemen veroorzaken voor insecten.

In de afgelopen decennia is ook in Vlaanderen steeds meer land afgesloten voor nieuwe woonwijken, transport en industrie. Allemaal grotendeels verloren leefgebieden voor insecten.

Wat doet de overheid?

In Vlaanderen is er de regelgeving rond soortbescherming (zie: <https://natuurenbos.vlaanderen.be/dieren-en-planten/soortenbescherming>). Op vandaag zijn er 27 officiële soortbeschermingsprogramma's (SBP) van kracht waarvoor ook subsidies van de Europese Commissie worden gebruikt. Twee van die soortbeschermingsprogramma's zijn bestemd voor insecten, met name de heivlinder en het vliegend hert; een derde soort, de argusvinder, valt onder het SBP van de haven van Antwerpen.

Verdeling van de Rode Lijst-categorieën per soortgroep voor het totaal van alle insectengroepen

Bron: <https://www.vlaanderen.be/inbo/indicatoren/rode-lijststatus-per-groep>

In juni 2018 heeft de Duitse regering kernpunten aangenomen voor het "Actieprogramma Insectenbescherming" dat in het regeerakkoord was aangekondigd. Jaarlijks moet vijf miljoen euro worden besteed aan projecten om insecten te beschermen. Zo moeten habitats voor insecten worden bevorderd, bijvoorbeeld waterpartijen en weilanden, een gevarieerder agrarisch landschap en meer heggen en bloemrijke akkerranden. Ook beschermde gebieden moeten worden versterkt. Daarnaast moet het gebruik van onkruidverdelgers en kunstmest worden teruggedrongen. Het actieprogramma is ook bedoeld om gaten in onze kennis over insectensterfte te dichten.

Een consortium van 150 Europese onderzoekers heeft een negenpuntenplan opgesteld om insecten te redden. De wetenschappers roepen op om het gebruik van pesticiden in de landbouw te beperken. Neonicotinoïden en totale herbiciden zouden volledig verboden moeten worden. Ze bevelen ook aan om meer insectvriendelijke groene ruimtes en natuurreservaten aan te leggen om de biodiversiteit te vergroten. De autoriteiten zouden hiervoor meer geld moeten krijgen. Bij straatverlichting zouden alleen Ledlampen gebruikt moeten worden, die minder aantrekkelijk zijn voor insecten - vooral blauwachtig licht trekt insecten aan.

Volgens de hierboven beschreven wereldwijde overzichtsstudie van april 2020 is het aantal insecten in het water wereldwijd weer licht gestegen, maar deskundigen roepen ook op tot verdere verbeteringen voor waterinsecten. De afgelopen jaren zijn binnen Europa een aantal beken en rivieren gerenaturaliseerd: Zo werden betonnen oevers verwijderd en werden opnieuw natuurlijke beekbeddingen met bochten en uiterwaarden gecreëerd. Ook dat helpt insecten. Volgens biologen zijn tot nu toe echter slechts enkele korte stukken van de rivieren hersteld. Bovendien zijn vele waters nog steeds te sterk vervuild (nitraten en andere stoffen). Om waterinsecten en amfibieën effectief te beschermen is het onder meer heel belangrijk dat er minder pesticiden van de akkers in de waterlopen terechtkomen.

Ook in Vlaanderen is een ruimere onderzoeks- en voorlichtingscampagne nodig, omdat de meeste mensen weinig kennis hebben over soorten en ecologie. Zo kunnen particuliere tuinen ook insectvriendelijker worden gemaakt. Zo participeert Lievegem in het initiatief van de Tuinrangers die je kunnen helpen om een eerste stap in de goede richting te zetten.

Hier alvast nog enkele tips om je tuin insectvriendelijker te maken, omdat een paar kleine voorzorgsmaatregelen al kunnen helpen om de insecten weer te laten zoemen in je tuin of zelfs op een terras of balkon.

- o Bloemen helpen de nuttige beestjes: keukenkruiden zoals tijm, rozemarijn en salie zijn bijzonder aantrekkelijk. Een andere optie is om bloemenstroken te voorzien met insectvriendelijke wilde bloemen. Populaire bloemen hier zijn onder meer krokussen, sneeuwklokjes en hyacinten. Fruitbomen en bessenstruiken doen het ook goed bij insecten.

Maar niet elke bloem is geschikt: er zijn veel tuinplanten waarvan de meeldraden geen stuifmeel produceren. Deze soorten zijn vaak nutteloos voor insecten en bijen in het bijzonder. Een eenvoudige truc: kies alleen bloeiende planten waar ook bijen op te zien zijn bij het tuincentrum. Kies bij voorkeur inheemse planten. Zo krijgen ook onze inheemse wilde bijen een extra voedselbron in je tuin omdat ze met veel cultuurplanten (vaak van exotische oorsprong) niets kunnen beginnen omdat ze zich daar niet aan hebben kunnen aanpassen.

- o Een mogelijke optie is ook het creëren van nestgelegenheid voor insecten. Hoe diverser hoe beter. Voor een houten nesthulp hoeft je alleen maar gaten van vijf tot tien centimeter diep te boren in onbehandelde (hard)houten blokken. De diameter van de kleine holtes moet ongeveer twee tot negen millimeter zijn. Bamboestokken met een binnendiameter van drie tot negen millimeter zijn ook een goede schuilplaats. Zelfs verwelkte struiken kunnen worden gebruikt als schuilplaats voor insecten in de winter.

- o Vergeet zeker niet om een grote verscheidenheid aan bloeiende planten, struiken en bomen in je tuin of op je balkon te voorzien.

- o Gebruik zeker nooit bestrijdingsmiddelen, ook geen zogenaamd biologische, zo help je de natuur optimaal.

- o Minimaliseer verhardingen

- o Ga spaarzaam om met water. Voorzie hiertoe een wateropvang en infiltratie via een wadi in je tuin,
- o Vervang je strak gemaaid gazon door een kruidenrijke groene plek die je maar éénmaal per jaar hoeft te maaien in de winter.

Een andere goede manier om insecten te helpen is door biologische landbouw te steunen. Door het gebruik van pesticiden en de inname en vernietiging van belangrijke habitats heeft de industriële landbouw sterk bijgedragen aan het uitsterven van insecten. Het is dan ook aan politici om passende regelgeving te vinden.

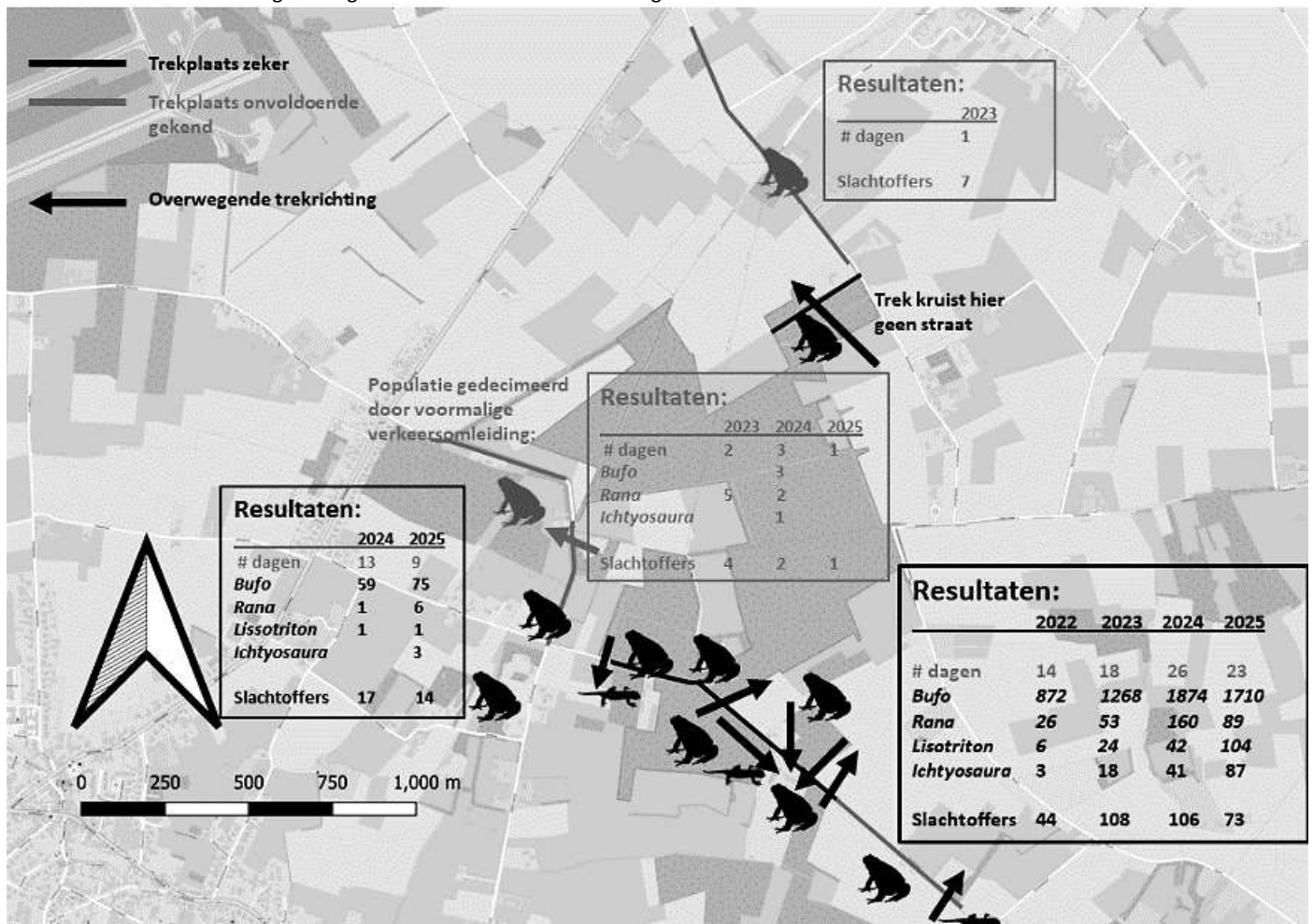
Tot slot hierbij nog een oproep aan ons gemeentebestuur om de groep van 18 Vlaamse gemeenten te vervoegen die meedoen aan het initiatief van "Byebyegazon" (<https://byebyegazon.be>). Hierbij wordt de grootste oppervlakte aan natuur binnen de gemeente omgevormd tot een kruidenrijke vegetatie, met name het gedeelte van de wegbermen naast de veiligheidsstrook van 1 m. Als ook de particuliere berm- en tuinbezitters dan bijkomend alles insectvriendelijk inrichten, is er nog hoop voor de toekomst... maar voorlopig zijn het nog enkelingen die het voorbeeld moeten geven... Maar die laten zich gelukkig niet snel ontmoedigen...

Tekst: Marc Geens.

Amfibieënwerkgroep: resultaten trekseizoen 2025

In 2023 startten we met een volwaardige amfibieënwerkgroep rond onze overzetactie aan het Keigatbos. Een overzetactie die reeds bij momenten door losse vrijwilligers werd opgestart, maar nu iets breder en wijder gecommuniceerd werd en wordt. En met succes! Dit jaar hielpen over een tijdsspanne van 23 dagen (bij goed paddeweer: lees warmer dan 6°C en bij voorkeur vochtig weer) tussen midden januari en eind februari ongeveer 15 vrijwilligers mee. De gemeentes Lievegem en Aalter zijn altijd bereid om de signalisatie te voorzien rond het grootste knelpunt aan de Keigatstraat, waarvoor dank!

Aan onze overzetactie rond de Bauwerwaan wordt voornamelijk de gewone pad overgezet (*Bufo bufo*), maar verder vinden we geregeld bruine kikker (*Rana temporaria*), kleine watersalamander (*Lissotriton vulgaris*) en alpenwatersalamander (*Ichtyosaura alpestris*), andere, zeldzamere, soorten komen we vooralsnog niet tegen. Een overzicht van onze huidige aantallen vind u in onderstaande foto:

Dit jaar bereikten we ongeveer hetzelfde aantal padden (1710) als het jaar voorheen (1874) en bleven het aantal slachtoffers beperkter (73). Het aantal overgezette salamanders verdubbelde zelfs. De reden hiervoor is echter onduidelijk. Mogelijks werden voorgaande jaren (waar telkens een langere) vroege warmtepiek optrad eind december een deel van de populatie gemist. Ook het natte 2024 kan een rol gespeeld hebben aangezien droogte geen impact had op de opgroeiende larven.

Opvallend was dat dit jaar eindelijk nog eens een 'normaal' paddentrekjaar was met start midden februari en einde in midden maart. Vorig jaar hadden we zelfs reeds 1500 padden overgezet op de begindatum van de actie dit jaar!

Mocht u geïnteresseerd zijn om volgende winter mee te werken, laat het ons zeker weten: [jari.vandendriessche@ugent.be!](mailto:jari.vandendriessche@ugent.be)

Tekst: Jari Vanden Driessche.

foto's: Ambroos en Marc Geens

Vroege ochtendwandeling

Opstaan!
riepen papa en mama, om 4.45 uur
opstaan is voor ons heel vroeg maar we moesten om 5.30u
aan het keigatbos zijn. Ons doel is samen met een gids van
Natuurpunt vogelgeluiden te gaan beluisteren en vooral om deze te
proberen herkennen. Tijdens het wandelen was het vooral luisteren maar
de gids kon ons veel bijbrengen, en leerde ons ook trucjes om de geluiden te
leren kennen. We hoorden o.a. de tjiftjaf, roodborstje, de merel, de
zwartkop, koolmeesjes en pimpelmeesjes, specht, en we leerden ook het
'geblaf' van reeën herkennen!!! Wonderbaarlijk wat er allemaal in onze bossen
leeft. Hij vertelde allerlei weetjes over het Keigatbos, en we zagen ook delen van
hun projecten; waar ze nieuwe delen bos aanplanten om van het Keigatbos een
aangename plek voor de dieren te maken. We hoorden niet alleen vogels,
maar spotten ook heel veel reeën, hazen en wilde eenden. We leerden ook
omgaan met de app om vogelenzang te herkennen. Het was een heel
toffe ochtendwandeling met dank aan Natuurpunt!

Clara en Anna Fonteyne

Een 15-tal deelnemers zijn op deze activiteit afgekomen. Vroeg opstaan bleek geen probleem te zijn. Ook niet voor onze zangvogels. Danny, de gids van dienst, was super tevreden met de opkomst. Hieronder de lijst met de waarnemingen van die ochtend. Bedankt Danny!

1. Roodborst
2. Zwartkop
3. Tuinfluiter
4. Winterkoning
5. Koolmees
6. Pimpelmees
7. Houtduif
8. Grote bonte specht
9. Groene specht
10. Kraai
11. Ekster
12. Vink
13. Grasmus
14. Gele kwik
15. Kleine mantelmeeuw
16. Zilvermeeuw
17. Kokmeeuw
18. Merel
19. Zanglijster
20. Bosuil
21. Tjiftjaf
22. Kievit

Wilde bijen in de wilgentuin

Op 29 maart kreeg ik de wilde bijenwerkgroep ACULEA op bezoek. Ze waren benieuwd naar de insectenwereld op de wilgen in de wilgentuin, gelegen aan de linkeroever van het Schipdonkanaal, nabij het voetpad naar de Azaleastraat.

Aculea* is het Latijns woord voor angeldragers. Een werkgroep van enthousiaste vrijwilligers die samen op zoek gaan naar goede plekken waar ze onze hommels en wilde bijen kunnen determineren.

Wilgentuin: Vanaf 2013 ben ik begonnen met de aanleg van een wilgencollectie. Mijn bedoeling is de kennis over wilgen te verbreden en te verdiepen. De wilgentuin is een plek waar al onze eigen soorten, wilde en oude cultuursoorten, maar ook exotische soorten, aangevuld met hun hybriden en zelfs triplehybriden een plekje krijgen om bestudeerd te worden.

Welke soorten wilgen zijn er? * Bij het geslacht wilg (*Salix*) onderscheiden we grosso modo 3 ondergeslachten:

De kleine struikwilgen (subgenus *Chamaetia*), denk aan de kruipwilg van de duinen of de vele kleine wilgensoorten in de Alpen. Die bloeien alle vrij laat, vanaf april.

De stevig behaarde wilgen (subgenus *Caprisalix*) : dat zijn meestal struiken met ofwel korte en brede bladeren (sectie *Vetrix*) ofwel lange smalle bladeren (sectie *Vimen*). Denk aan onze boswilg, onze grauwe wilg en onze geoorde wilg enerzijds maar ook aan de katwilg en de Duitse dot anderzijds. Die bloeien alle vroeg tot zelfs zeer vroeg: februari en maart.

De gewone wilgen (subgenus *Salix*) zoals onze schietwilg, die vaak boomvormig zijn. De meeste daarvan bloeien vrij laat: april en zelfs mei.

De datum van 29 maart was niet ideaal om heel veel soorten aan te treffen. Immers: de vroegbloeiende harige wilgen waren net alle uitgebloeid, en de laatbloeiende soorten zoals Amandelwilgen en Kraakwilgen waren er nog niet aan begonnen. De meeste bijtjes vonden ze op enkele grauwe wilgen en hun hybriden en ook op enkele laatbloeiende Amerikaanse wilgen.

Tot mijn verbazing hadden deze straffe gasten na 1 uur toch al 17 soorten op naam gebracht. Wat mij nog meer plezier deed was de zorg voor die kleine onschuldige beestjes: er hoefde geen enkel bijtje te sneuvelen.

Dit zijn de soorten die ze vonden en ook onmiddellijk postten op waarnemingen.be.

1. Gehoornde metselbij (*Osmia cornuta*)
2. Grijs rimpelrug (*Andrena tibilais*)
3. Licht wilgenzandbij (*Andrena mitis*)
4. Vosje (*Andrena fulva*)
5. Tuinhommel (*Bombus hortorum*)
6. Boomhommel (*Bombus hypnorum*)
7. Akkerhommel (*Bombus pascuorum*)
8. Aardhommel (spec. uit de Aardhommelgroep *terrestris-lucorum-magnus-cryptorum*)
9. Grijs zandbij (*Andrena vaga*)
10. Roodgatje (*Andrena haemorrhoa*)
11. Gewone sachembij (*Anthophora plumipes*)
12. Gewone kleine wespbij (*Nomada flavoguttata*)
13. Paardenbloembij (*Andrena humilis*)
14. Dwergzandbij spec. (*Andrena micrandrena* spec.)
15. Honingbij (*Apis mellifera*)
16. Zwart rosse zandbij (*Andrena clarkella*)
17. Rosse metselbij (*Osmia bicornis*)

En dan nog een zeldzame blaaskopvlieg: het Oranje blaaskaakje (*Myopa vicaria*)

Met grote dank aan Stephanie Martens!

- Check ook: aculea.be : ze organiseren workshops, organiseren opleidingen, ...de eerstvolgende excursie in het Gentse? Zaterdag 31 mei, om 14 u: op zoek naar hommels in de Bourgoyen.
- Check ook: De.wilgenzoeker.be voor een schat aan informatie over de wilgen die je bij ons kan aantreffen.

Tekst: Joost Verbeke, Joost.verbeke@natuurpunt.be

Plannen voor natuurherstel in de Vallei van de Oude Kale

**Medegefinancierd door
de Europese Unie**

Tijdens de zomermaanden voert Natuurpunt in het gebied rond de 'Zuurhoek' en 'Molenmeers' in Lovendegem grote natuurherstelwerken uit. De Zuurhoek en de Molenmeers zijn twee voormalige zandwinningsputten die tussen 1970 en 1990 werden

uitgegraven in het Valleigebied van de Oude Kale. Het gewonnen zand diende onder meer voor de aanleg van bruggen in de buurt. Bij de verbreding van het kanaal Gent-Brugge, eind jaren '70, werd het gebied gebruikt als depot voor baggerslib en uitgegraven zand. Hierdoor werd de oorspronkelijk natte valleibodem lokaal tot 2 meter verhoogd. Er kwam ook heel wat vervuilde grond in het gebied terecht.

Na stopzetting van de zandwinning werd weinig aandacht besteed aan de nabestemming van de putten of de sanering van het gebied. De natuur kon zich wel ontwikkelen maar zeker niet in optimale omstandigheden. Natuurpunt Lievegem en Deinze (afdeling De Ratel) nemen nu het initiatief om de landschappelijke waarde en de biodiversiteit in dit gebied weer op te krikken. Hiervoor krijgen we subsidies in het kader van de 'Blue Deal', een plan waarmee de Vlaamse Overheid de problematiek van waterschaarste en droogte aanpakt.

Het natuurherstel is in de eerste plaats gericht op het herstel van de oorspronkelijke valleibodem door het afgraven van de opgehoogde grond. Hierdoor krijgt de typische vegetatie van de natte meersen weer kans om zich te ontwikkelen, met kenmerkende plantensoorten als dotterbloem, ratelaar en poelruit. Ook voor vogels zoals de watersnip is dit een uitgelezen biotoop. De vallei kan daarmee ook weer haar 'ecosysteemdiensten' aanbieden, zoals waterbuffering, waterzuivering en koolopslag. Aan de afgraving gaan enkele jaren van voorbereidend werk vooraf met boringen, bodemanalyses en het opvolgen van de grondwaterhuishouding.

De afgegraven grond wordt gesorteerd volgens kwaliteit. Niet vervuilde grond wordt gestort in de tot meer dan tien meter diepe plas van de Zuurhoek. Vervuilde grond wordt in een lokaal depot bijeengebracht en in beperkte mate ook afgevoerd. Voor een echte sanering is er helaas ruim onvoldoende geld ter beschikking. Met de grond die in de Zuurhoek terecht komt, kunnen we de plas deels verondiepen zodat hier een rietmoeras tot ontwikkeling komt. Dit wordt een paradijs voor broedvogels zoals kleine karekiet, rietgors of waterral en een rustgebied voor de hier recent neergestreken bever. Ook de oevers van de Molenmeers worden lokaal heringericht met een zacht hellend, ecologisch meer waardevol profiel.

Een beeld van de voormalige zandwinningsputten Molenmeers (links) en Zuurhoek (rechts) in de Kalevallei in Lovendegem.

Tijdens de werken zal het gebied enkele weken ontoegankelijk zijn voor het publiek. Door de grootschalige graafwerkzaamheden wordt het er even een drukke werf. Maar daarna wordt het gebied ook voor de bezoeker een stuk aantrekkelijker. Een aantal wandelpaden wordt structureel verbeterd en op termijn willen we een nieuwe kijkwand installeren om de vogels beter te kunnen observeren.

Overzicht van de geplande werken

Bloeiende dotterbloemen in de Molenmeers

Tekst: Sam Provoost

Foto: Natuurpunt

Wat leeft er in de poel

In de vallei van de Oude Kale, grondgebied Lovendegem (Lievegem) zijn er vier amfibieënpoolen. Twee situeren zich in een hooiland dichtbij de Van Vlaenderens molen; twee andere poelen liggen tussen de zandwinningsput de Molenmeers en de Oude Kale.

Doel van het onderzoek was vooral om door gebruik van amfibieënfuiken de toestand van de salamanders te monitoren. Gezien de poelen tamelijk recent zijn en aan de Molenmeers deze zomer grootschalige inrichtingswerken worden uitgevoerd in kader van een Blue-deal project kunnen we dit beschouwen als een startmoment.

Zowel de Oude Kale als de grote waterplassen zijn ongeschikt voor amfibieën wegens de aanwezigheid van vissen. Deze hebben zowel de salamanders als hun eitjes en larven als voedsel.

In de poelen zijn er minder vissen aanwezig en ook de vegetatie van ondergedoken waterplanten zoals hoornblad vormen samen met een ondiepe oeverzone voor een geschikt leefgebied.

Ook het aanpalend landbiotoop is geschikt voor amfibieën. De graslanden worden niet behandeld met pesticiden of meststoffen en er zijn ruige stroken aan de oevers en ook bosranden.

Voor het onderzoek konden we gebruik maken van 5 amfibieënfuiken van het Regionaal Landschap Meetjesland. Deze fuiken worden ook gebruikt voor de monitoring van de poelen in onder meer het Drongengoed en andere natuurparels in het Meetjesland.

De fuiken werden uitgezet in de week van 7 tot 12 april.

Ze werden elke dag gelicht en de gevangen salamanders werden gedetermineerd en ingegeven in waarnemingen.

Met deze methode kan er enkel worden nagegaan welke soorten er aanwezig zijn. Dichtheden/gebied kan je er niet mee bepalen maar als er tijdens navolgend onderzoek een groot verschil is in aantallen geeft dit wel een beeld op van de toestand van deze soorten.

Resultaat.

In totaal werden er 3 alpenwatersalamanders en 24 kleine watersalamanders gevangen.

In poel 1 werden als hoogste aantal 8 kleine en 1 alpenwatersalamander gevangen. Op zelfde moment werden er in poel 2 2 kleine watersalamanders gevangen.

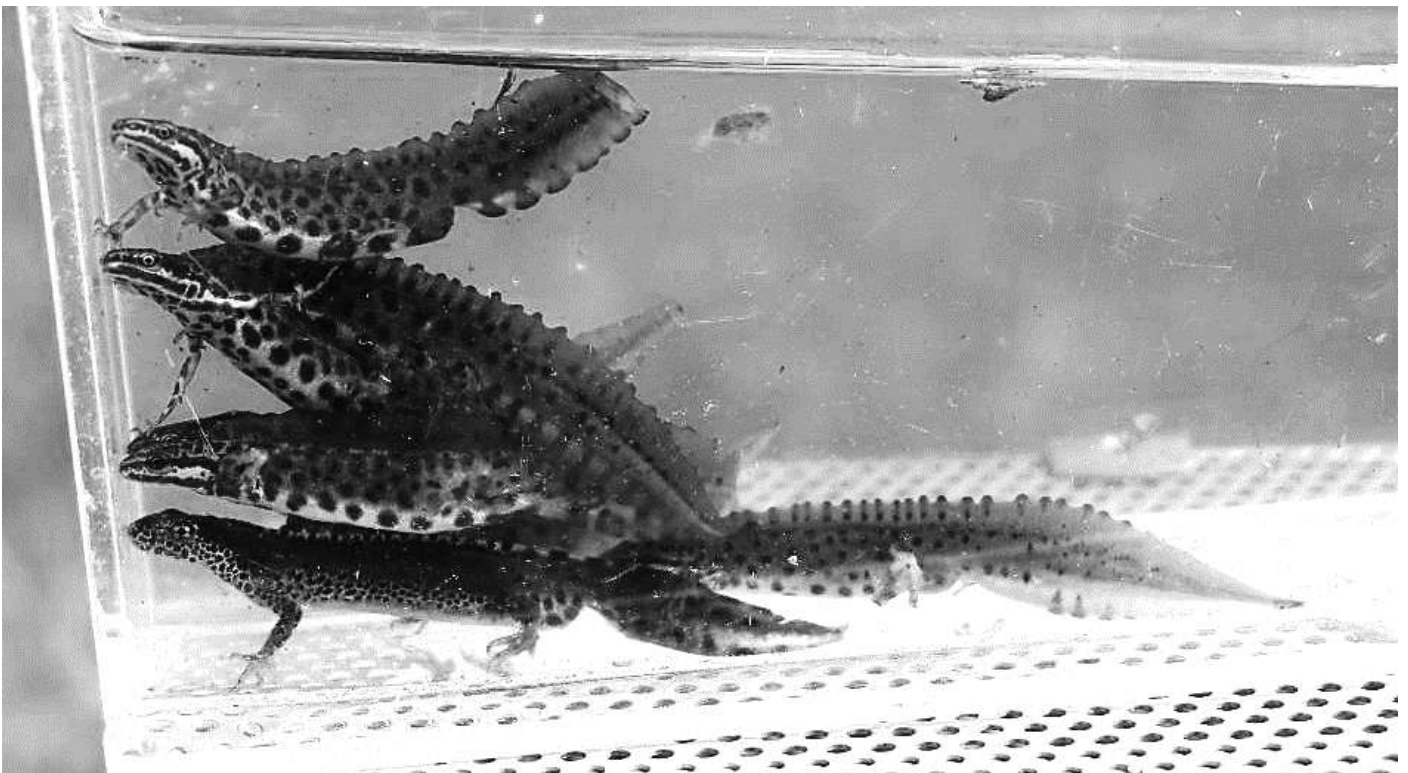
De twee poelen waren dus goed voor 11 salamanders.

Foto: ligging van twee poelen in een hooiland aan de molen.

Aan de poel aan de Molenmeers werden er max. 5 salamanders gevangen.

Vrouwetje kleine watersalamander en mannetje alpenwatersalamander

Mannetjes kleine watersalamander en 1 mannetje Alpenwatersalamander

Nevenvangsten: de meest opvallende nevenvangst was de geelrandtor (vroeger noemde hij de geelgerande watertor).

Daarnaast ook veel drie- en tiendoornige stekelbaarsjes. Langs en in de poelen werden ook groene kikkers gezien en gehoord. Leken meestal bastaardkikkers te zijn.

Kikkers worden bijna niet gevangen in de fuiken maar er was wel kikkerdril van bruine kikker in poel 2.

Tijdens de excursie op 12 april, waar we een kleine 20 deelnemers mochten verwelkomen, was ook Jari aanwezig met een invertebratennet om het kleine poelleven te bewonderen. Bloedzuigers, kreeften, stekelbaarzen en allerlei waterkevers konden op heel wat belangstelling rekenen. Ook wandelaars stopten bij de stand en maakten dan ook kennis met wat ze anders nooit kunnen zien. Ook Jari's vangsten zijn ingegeven op waarnemingen.be

Zondag 1 juni: excursie het Verdronken Land van Saeftinghe.

Waar: Emmadorp

Wanneer: Zondag 1 juni, 11u30
bezoekerscentrum, Emmadorp.

Afspraakplaats: We carpoolen vanuit
Zomergem, afspraak om 10u30 aan de kerk.

Wat: Het Verdronken Land van Saeftinghe
heeft geen inleiding nodig: onder
begeleiding van een gids maken we een
tocht van zo'n drie uur doorheen het schor.
Een unieke belevenis! Deze tocht is
toegankelijk voor iedereen **vanaf 10 jaar**,
met een goede en gezonde fysieke conditie.

Check ook de voorwaarden op:

<https://www.hetzeeuwselandschap.nl/activiteiten/struinen-door-geulen-slikken-en-schorren>

Voor wie: Zij die de zilte lucht willen opsnuiven, **Deelnameprijs: 15euro pp**

Contact en vragen: Sam De Decker, samdedecker1@gmail.com, 0473 94 39 37

INSCHRIJVEN IS NOODZAKELIJK! => mailtje naar Sam, samdedecker1@gmail.com

Zaterdag 28 juni: Midzomernacht in de Lembeekse bossen.

Waar: Bellebargie Oostmoer, Waarschoot.

Wanneer: Zaterdag 28 juni, 20u-23u

Afspraakplaats: Ingang Bellebargiebos, speelterrein Kwadenbos,
Bellebargie 59, 9950 Waarschoot

Wat: avondwandeling (ca. 7km) doorheen de Lembeekse
Bossen, met bijzondere aandacht voor alles wat leeft en groeit
bij valavond.

Contact: Paul Vandenbossche,
vandenbosschepaul@hotmail.com, 0498077871

Zondag 13 juli 2025: Big Jump.

Waar: omgeving Lindekensbrug/Motje, in Zomergem. Meer info volgt op website en facebook!

Wanneer: Zaterdag 13 juli, 14u

Wat: we plonzen allemaal samen in het Schipdonkkanaal, om te ijveren voor meer proper water in Vlaanderen. Verkleden mag! (www.bigjump.be)

Contact: Hans Nauwynck, hans.nauwynck@ugent.be, 0471588824

Zaterdag 30 augustus 2025: Nacht van de vleermuis.

**Nacht van
de Vleermuis**

Waar: Polyvalente zaal, Neerstraat 43, 9921 Vinderhoute

Wanneer: Zaterdag 30 augustus, 20u

Wat: we starten met een korte presentatie over vleermuizen. Van zodra de duisternis valt en de vleermuizen wakker worden, trekken we naar buiten.

Contact: Jean-Pierre Nicaise, jean.pierre.nicaise@telenet.be, 0476923022

Zondag 14 september 2025: Exoten – wat zijn het, wat drijft hen, waar zitten ze en wat doen we ermee?

Grote
berenklauw
en
Amerikaanse
Brulkikker

Waar: Keigatbos, Kruispunt St Jansstraat – Veldhoek – Vlamingstraat (nabij het Netelvuur), 9931 Oostwinkel

Wanneer: Zondag 14 september, 14u – 17u.

Wat: excursie doorheen het Keigatbos, waarbij we stilstaan bij exoten in onze natuur.

Contact: Sam De Decker, samdedecker1@gmail.com, 0473943937

De nieuwe Activiteitenwerkgroep van Natuurpunt Lievegem brandt van de goesting om erin te vliegen en stelde een mooie en gevarieerde agenda samen, met als credo 'voor elk wat wils'. We kozen voor kwartaalagenda's, omdat we merkten dat dit praktischer is voor iedereen. We heten je van harte welkom op één van, of misschien wel op allemaal onze activiteiten. Hoe meer zielen, hoe meer vreugd: aarzel niet om een geliefde mee te nemen!